

pracy z IZ, które zaowocowały znacznym dorobkiem naukowym i przyczyniły się do ożywienia jego naukowo-badawczej aktywności. Mówca zgłosił ponadto postulat opracowania monografii Odry.

Za ideą utworzenia filii IZ w Zielonej Górze opowiedział się prof. dr hab. H. Olszewski. Stwierdził m. in. że utworzenie filii IZ może się przyczynić do zacieśnienia kontaktów środowiska naukowego miasta z placówkami naukowymi Poznania. Potrzeba taka wyrasta z ducha czasu. Nadal bowiem istnieje duże zapotrzebowanie społeczne na naukowe opracowanie dotyczące historii Niemiec, stosunków polsko-niemieckich oraz dziejów ziem Środkowego Nadodrza, regionu który nie posiada jeszcze swojej monografii.

W dalszej części swojego wystąpienia prof. dr H. Olszewski oświadczył, że utworzenie filii IZ w Zielonej Górze przyczyni się do rozszerzenia badań także nad historią Niemiec i stosunków polsko-niemieckich w regionie. Nie bez znaczenia pozostaje również kwestia popularyzowania problematyki niemcoznawczej w lokalnej prasie, w szkołach i uczelniach wyższych, wśród mieszkańców regionu. Wiemy bowiem nadal zbyt mało o dziejach Niemiec i roli pogranicza polsko-niemieckiego. Historycy zielonogórscy lukę tę w poważnym stopniu są w stanie wypełnić.

Wniosek o powołanie filii w Zielonej Górze postawił dr W. Sauter, nestor zielonogórskich historyków. Wniosek przegłosowano jednogłośnie. Wybrano trzyosobowy zarząd filii w składzie: prof. dr hab. H. Szczegółka — przewodniczący, dr A. Toczewski — sekretarz oraz dr W. Korcz — członek, których zobowiązano do opracowania planu działalności naukowo-badawczej i popularyzatorskiej.

W drugiej części spotkania wysłuchano odczytu prof. dr H. Olszewskiego na temat „O zachodniونيemieckich próbach reinterpretacji historii III Rzeszy”.

Wiesław Hładkiewicz

KOLOKWIVM „AUSTRIA 1933 - 1945”

W dniach 9-10 marzec 1988 r. odbyło się w Warszawie zorganizowane przez Instytut Kultury Austriackiej kolokwium „Austria 1933-1945”. Wygłoszono 6 referatów, w tym jeden, prof. Jędruszczyka (*Polska reakcja na Anshluβ*), ze strony polskiej. W pozostałych zajęto się historią Austrii 1933-1945 (prof. G. Jagschitz, Wiedeń), Austriakami w latach 1938-1945 (doc. K. Stuhlpfarrer, Wiedeń), literaturą austriacką i jej miejscem w literaturze niemiecko-języcznej (doc. H. Lengauer, Klagenfurt), militarną sytuacją Austrii w 1938 r. (gen. W. Kuntner, Graz) oraz na zakończenie naukami wyniesionymi z historii I Republiki (prof. N. Leser, Wiedeń). Międzywojennej historii Austrii poświęcone było gościnne wystąpienie wicekanclerza i ministra spraw zagranicznych Austrii dra Aloisa Mocka pt. *Austria wyciągnęła nauki z historii*. Myśl przewodnią krótkiej mowy stanowił problem neutralności rozumianej jako czynne współuczestnictwo i współpraca. Kolokwium zamknęła dyskusja przy okrągłym stole, połączona z odpowiedziami na pytania audytorium.

Podczas kolokwium nie sformułowano nowych tez odnośnie do wydarzeń w Austrii. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt jego zorganizowania, ponieważ — jakkolwiek oficjalnym motywem była przypadająca 50 rocznica *Anshluβu* — łączy się ono z obecną sytuacją polityczną Austrii. Celem referentów austriackich nie było stawianie nowych hipotez, lecz próba ukazania, iż Austriacy dokonali rozliczenia z własną przeszłością. Stwierdzenie to wywołało wątpliwości wśród zebranych.

Jedna z obecnych na sali osób porównała w trakcie końcowej dyskusji RFN, przez którą co pewien czas przetaczają się wielkie spory historyczne, z Austrią, w której wszyscy jakby już dawno rozliczyli się z historią.

Porównanie to współbrzmiało z obawą wyrażoną przez autorów austriackich we wstępie do rocznicowego katalogu wydawnictw *Europaverlag* (kolokwium towarzyszyła bowiem ekspozycja książek poświęconych I Republice i *Anschlußowi*); w którym napisano o obawie przed brakiem zainteresowania społeczeństwa pięćdziesiątą rocznicą przyłączenia do Niemiec i o tendencji, by „wreszcie pogrzebać to wszystko, co i tak nie jest bardzo żywotne, mianowicie rozliczenie z własną przeszłością”.

Piotr Madajczyk

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM NAUKOWEGO: SOCJOLOGICZNE BADANIA TERENOWE NA ZIEMIACH ZACHODNICH

Dnia 8 kwietnia 1988 r. w Instytucie Socjologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza odbyło się seminarium naukowe poświęcone tradycji i współczesności socjologicznych badań terenowych na Ziemiach Zachodnich. Okazją do tego spotkania była 70 rocznica urodzin profesora Zygmunta Dulczewskiego, który należy do pionierów badań terenowych na Ziemiach Zachodnich, oraz 40 lat, jakie upłynęły od ukazania się jego pierwszej pracy poświęconej tym terenom, a przygotowanej na podstawie badań terenowych. Sylwetkę prof. Z. Dulczewskiego jako badacza terenowego przedstawił prof. Andrzej Kwilecki — prowadzący seminarium. Zwrócił uwagę na ważne elementy działalności badawczej Jubilata: świadomość wielości etapów postępowania naukowego i konsekwencję w realizacji badań, ujmowanie zjawisk w całokształcie ich występowania i śledzenie ich w dłuższym okresie (m. in. poprzez powtarzanie badań w tych samych miejscowościach w różnym czasie). Owocem badań terenowych prof. Z. Dulczewskiego są liczne publikacje naukowe poświęcone Ziemiom Zachodnim i Północnym. Następnie prof. A. Kwilecki wręczył prof. Z. Dulczewskiemu nr 1/1987 „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego”, który został zadedykowany Jubilatowi. Z kolei w imieniu Dyrekcji Instytutu Zachodniego dr Andrzej Sakson wręczył nr 2/1987 „Przeglądu Zachodniego” zawierający obszerny życiorys i bibliografię prac dotyczących Ziemi Zachodnich i problematyki niemcoznawczej prof. Z. Dulczewskiego — długoletniego kierownika Sekcji Socjograficznej, a potem Zakładu Socjologii Instytutu Zachodniego. Natomiast o współpracy prof. Z. Dulczewskiego z Uniwersytetem w Bielefeld (RFN) mówił prof. Richard Grathoff, podkreślając zasługi Jubilata w uruchomieniu Archiwum Floriana Znanickiego na tymże Uniwersytecie.

W drugiej części seminarium, zatytułowanej *Wprowadzenia do dyskusji*, pierwszy głos zabrał prof. Z. Dulczewski. Omówił on socjologiczne badania terenowe w Polsce do 1939 r., które były prowadzone w trzech ośrodkach naukowych: w Krakowie (Franciszek Bujak, Kazimierz Dobrowolski), w Poznaniu (Florian Znanicki), w Warszawie (Józef Obrębski). Bardzo dobra znajomość historii socjologii polskiej pozwoliła referentowi uzupełniać wystąpienie licznymi „ciekawostkami” z tych badań, co wzbudziło żywe zainteresowanie słuchaczy. Prof. Z. Dulczewski podkreślił ważność problemów społecznych stanowiących cel badań terenowych; zwrócił także uwagę na konieczność wysuwania z takich badań wniosków-zaleceń ważnych dla praktyki społecznej.